

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку кримінологічної науки в Україні у першій третині ХХІ століття // Інформаційний бюлетень Координаційного бюро з проблем кримінології НАПрН України. 2019. № 20. – 67 с.
2. Ястребов В. Д. К вопросу о понятии криминологической характеристики преступлений//Вопросы борьбы с преступностью. Вып. 37. М. Юрид. Лит., 1982. 104 с.
3. Криминология: учебник / под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминова. 5-е изд., перераб. и доп. М. : Норма: ИНФРА-М, 2015. 800 с.
4. Ларичев В. Д. Преступность в сфере экономики (теоретические вопросы экономической преступности): монография. М.: ВНИИ МВД России, 2003. 130 с.

Мозоль Станіслав Анатолійович,

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Проаналізовано наукові позиції та підходи щодо питання визначення поняття та змісту кримінологічної безпеки. Визначено сутність поняття кримінологічна безпека. Охарактеризовано еволюційні складові, які передують кримінологічним загрозам. Наведено поняття кримінологічна стратегія.

Ключові слова: Безпека, кримінологічна безпека, кримінологічні загрози, стратегія кримінологічної безпеки, злочинність, запобігання.

Summary. Scientific positions and approaches to the definition of the concept and content of criminological security are analyzed. The essence of the concept of criminological security is defined. The evolutionary components that precede criminological threats are characterized. The concept of criminological strategy is given.

Keywords: Security, criminological security, criminological threats, criminological security strategy, crime, prevention.

У сучасних умовах розвитку суспільних відносин забезпечувати належний рівень кримінологічної безпеки та ефективно протистояти злочинним проявам без реального знання кримінологічної ситуації надто складно. Для належного розуміння вказаних процесів і поглиблення інтеграції нових підходів до аналізу кримінологічної ситуації сучасна кримінологічна наука має стати ключовим елементом: як провідником між теорією і практикою, так і фундаментом для розробки і удосконалення дієвих заходів запобігання злочинності.

Вітчизняний досвід боротьби зі злочинністю засвідчує, що з кожним роком вплив кримінально-правових наук на сферу управління

та організацію процесів запобігання злочинності постійно зростає. Самий же процес управління, будучи тісно пов'язаним із вказаними науками, розвивається як частина функціональної основи кримінологічної політики. Відповідно кримінологічна безпека займає провідне місце у формуванні і реалізації кримінологічної політики, тому розуміння сутності поняття кримінологічної безпеки виступає визначальним компонентом для всебічного і глибокого вивчення злочинності та заходів запобігання їй.

Отже, під поняттям кримінологічна безпека – (англ. *criminological security*) ми розуміємо соціально прийнятний рівень захищеності законних прав і свобод людини і громадянина, життєво важливих інтересів держави та суспільства від реальних чи потенційних криміногенних загроз.

Кримінологічну безпеку не можна розглядати лише як ідеальний стан захищеності, до якого варто прагнути. На це впливає активний розвиток соціуму, що неминуче зумовлює як позитивні зрушення, так і ризики економічного, психологічного, культурологічного та криміногенного характеру. Але стан окремої особи, соціальної групи, держави або суспільства в цілому, за якого є здатність контролювати криміногенні ризики, результативно протидіяти злочинним проявам та використовувати можливості сталого розвитку, не відчуваючи страху перед суспільно небезпечними загрозами, можна вважати кримінологічною безпекою [1, с. 135].

Варто зазначити, що кримінологічна безпека розглядається у широкому та вузькому аспектах:

- у широкому сенсі вона є порядком та умовою життєдіяльності соціальної системи, що відзначається доброякісністю здійснення її саморегулятивних функцій. Водночас це і спроможність такої системи за наявності зовнішніх і внутрішніх кримінальних впливів підтримувати стійкий стан і вирішувати питання безпеки життєвих процесів у суспільстві;

- у вузькому сенсі кримінологічна безпека характеризує такий стан, за якого надійно захищено всі життєво важливі інтереси країни (нації), до мінімуму знижено реальні та потенційні кримінальні загрози й найкращим чином забезпечуються можливості прогресивного розвитку особи, суспільства та держави. Вона має всі необхідні властивості, що дозволяють зарахувати її до класу складних соціальних систем із конкретно-історичним (динамічним) характером.

Кримінологічна безпека, будучи об'єктом впливу криміногенних загроз, потребує постійного підтримання та забезпечення. Відповідно кримінологічна безпека та її забезпечення передбачають зміни змістовного навантаження від джерела загрози – злочинності на об'єкт захисту – життєво важливі інтереси особистості, суспільства й держави, тобто на ті цінності, яким, власне, і повинна бути гарантована кримінологічна безпека.

Забезпечення цього виду безпеки є пріоритетним завданням діяльності:

- правоохоронних органів;
- державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями;
- органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб;
- громадських об'єднань, які добровільно беруть участь у забезпеченні кримінологічної безпеки;
- інших органів, на які законами України можуть бути покладено функції захисту від криміногенних загроз [4].

Діяльність перелічених суб'єктів має здійснюватися узгоджено і полягає у комплексному програмуванні та плануванні заходів, спрямованих саме на виявлення і усунення криміногенних загроз, а також на досягнення й підтримання прийнятого рівня захищеності законних прав і свобод людини і громадянина, життєво важливих інтересів держави та суспільства.

Варто зазначити, що криміногенні загрози є кінцевим елементом профілактичного впливу, йому передують такі еволюційні складові, як: небезпека => виклик => ризик => загроза. Під впливом будь-якого з вказаних елементів держава змушена постійно реагувати й удосконалювати свої захисні механізми. Для своєчасного попередження та подолання цих загроз та небезпек необхідно чітко розуміти сутність поняття, взаємозв'язок категорій та їх різновидів. Ідентифікація кримінальних загроз кримінологічній безпеці дає змогу розробити конкретні, своєчасні заходи щодо усунення і нейтралізації цих загроз [2].

Стратегія і напрями кримінологічної безпеки повинні посідати одне з ключових місць у стратегії національної безпеки та реалізовуватися в комплексі з іншими стратегіями з урахуванням їх особливостей.

Відповідно стратегія кримінологічної безпеки – це документ довгострокового планування, що розробляється на основі Стратегії національної безпеки України за результатами огляду кримінологічної безпеки та кримінологічного аналізу злочинності і визначає:

- напрями державної політики щодо гарантування захищеності законних прав і свобод людини і громадянина, життєво важливих інтересів держави та суспільства від реальних чи потенційних криміногенних загроз;
- цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних криміногенних загроз [4].

Таким чином, саме розвиток концепції кримінологічної безпеки, сутність якої полягає у визначенні захисту кожної конкретної особи, є кінцевою метою та найвищим сенсом правоохоронної політики і передбачає розв'язання нових завдань, не лише спрямованих на досягнення власне кримінологічної мети, а й таких, що являють собою істотний внесок у забезпечення всіх складових національної безпеки та сприяють розбудові правової держави, в умовах якої попередження

злочинів та зниження рівня злочинності розглядаються не як кінцева, а як проміжна мета [3, с. 50].

Список використаних джерел

1. Мельничук Т. В. Кримінологічна безпека: сутність та концептуальне обґрунтування. Актуальні проблеми держави і права. 2011. № 60. С. 132–138. Малиновська О. А. Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України. Київ: НІСД, 2014. 48 с.
2. Мозоль С. А. Сучасні загрози кримінологічній безпеці. Наше право. 2018. № 1. С. 121–127.
3. Скулиш Є. Кримінологічна безпека в системі національної безпеки України. Вісник Національної академії прокуратури України. 2010. № 2. С. 47–50.
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/page>.

Никифорчук Дмитро Йосипович,

начальник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Ручка Юрій Іванович,

співробітник Державного бюро розслідувань

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Анотація. В представлених тезах розглянуто організовану злочинність як загрозу безпеці автотранспортних вантажних перевезень в Україні. Охарактеризовано діяльність організованих злочинних груп та організацій з транснаціональними зв'язками. Визначено їх структуру та характерні риси. Описано деякі аспекти діяльності міжнародної організації Європол.

Ключові слова: автотранспортні вантажні перевезення, організована злочинність, злочин, Інтерпол, Європол.

Summary. The presented theses consider organized crime as a threat to the safety of road transport in Ukraine. The activities of organized criminal groups and organizations with transnational ties are described. Their structure and characteristics are determined. Some aspects of the activities of the international organization Europol are described.

Key words: road freight transportation, organized crime, crime, Interpol, Europol.

Організована злочинність – явище, яке руйнує національні засади країни, посягає на безпеку людини, унеможливорює реформування політичної і правової системи, має у своєму розпорядженні фінансові й економічні можливості, не контрольовані